

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Gestolen identiteit

1 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg met tekst 1 dat Michael volgens Merleau-Ponty een lichaam heeft: hij is zich bewust van de reactie van zijn lichaam (lichaam-als-object) 1
- een uitleg met tekst 1 dat Michael volgens Merleau-Ponty een lichaam is: zijn ik is zijn lichaam dat betrokken is op de wereld (lichaam-als-subject) 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Michael beschrijft in tekst 1 dat zijn hart pompte en zijn longen zogen en bliezen. Zijn aandacht verschuift volledig naar de reacties van zijn lichaam, waardoor zijn lichaam als object van zijn ervaring verschijnt: Merleau-Ponty noemt dit een lichaam hebben 1
- Maar Michael schrijft in tekst 1 ook dat hij zag en deed. Zijn 'zichzelf reddende lichaam' valt samen met zijn 'ik', dat wegdraait van de tollende auto voor hem. In deze situatie bepaalt zijn lichaam dus Michaels ervaring en handeling. Hierbij gaat het om de ervaring van zijn lichaam als subject. In dat opzicht is Michael volgens Merleau-Ponty zijn lichaam 1

2 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave van de twee kenmerken van de introspectietheorie van Descartes: alwetendheid en onfeilbaarheid 1
- een uitleg dat Michael in tekst 2 eerst uitgaat van de introspectietheorie van Descartes: hij denkt alwetend/onfeilbaar te zijn over de vraag wie hij is, een gewone man die geen mensen doodrijdt 1
- een uitleg dat Michael in tekst 2 vervolgens uitgaat van de neocartesiaanse opvatting over de introspectietheorie: hij is misschien wel feilbaar/niet alwetend over de vraag wie hij is, hij twijfelt aan zichzelf 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- De twee kenmerken van de introspectietheorie zijn alwetendheid en onfeilbaarheid 1
- Volgens de introspectietheorie van Descartes is het onmogelijk om je te vergissen in je eigen mentale toestanden en is het ook onmogelijk om bepaalde gedachten of gevoelens wel te hebben, maar je daar niet bewust van te zijn. Michael gaat er in tekst 2 eerst vanuit dat hij inderdaad onfeilbaar of alwetend is: hij weet wie hij is, namelijk een gewone man die geen mensen doodrijdt in een BMW 1
- Volgens neocartesianen is echter niemand onfeilbaar of alwetend wat betreft zijn eigen mentale toestanden. Michael gaat in tekst 2 aan zichzelf twijfelen door de afzondering en ondervraging. Misschien is hij wel feilbaar of niet alwetend en heeft hij wel degelijk in een bronskleurige BMW iemand doodgereden, maar deed hij dat in een vlaag van verstandsverbijstering of is hij dat vergeten 1

3 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat volgens de breinreductionisten het zelf niet bestaat omdat het niets anders is dan een verzameling hersenprocessen 1
- een argumentatie of het zelf bestaat, met: 2
 - het onderscheid tussen een manifest en een wetenschappelijk wereldbeeld en
 - de foute uitslag van de leugendetectortest.

per juiste toepassing in de argumentatie 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens het breinreductionisme bestaat het zelf niet. Je kunt immers met een hersenscan niet aanwijzen waar dat 'zelf' te vinden is in iemands hoofd. Er zijn alleen maar hersenprocessen en er is niet zoiets als een zelf dat die processen aanstuurt. Breinreductionisten gaan ervan uit dat iets alleen bestaat als je het ook kunt waarnemen 1

- Ik ben het eens met de opvatting van het breinreductionisme. Het zelf is niet aan te wijzen. Om te bepalen of iets echt bestaat, vind ik dat je moet uitgaan van een wetenschappelijk wereldbeeld, waarin het gaat om waarneembare zaken en natuurwetten. In een manifest wereldbeeld gaat het juist om de praktijk van alledaagse ervaringen voor jou als persoon. En dat manifeste wereldbeeld is volgens mij niet 'echt' te noemen: je kan heel goed van alles ervaren dat in werkelijkheid niet aan de hand is. Daarom vind ik dat 'echt bestaan' altijd moet gaan over het wetenschappelijke wereldbeeld. Dat een leugendetectortest een foute uitslag geeft, is volgens mij dus eerder uitzondering dan regel. In principe geeft zo'n test een betrouwbare uitslag die waarneembare veranderingen meet in Michaels lichaam. Die veranderingen zijn er echt, alleen zijn ze in dit uitzonderlijke geval fout geïnterpreteerd. Dat is vervelend, maar zegt daarmee nog niet dat Michaels manifeste wereldbeeld echter is dan wat de test heeft gemeten 2

of

- Ik ben het er niet mee eens dat het zelf niet echt bestaat, zoals de breinreductionisten vinden. Ik vind dat 'echt bestaan' niet alleen voorkomt in een wetenschappelijk wereldbeeld, maar ook in een manifest wereldbeeld. Aan een wetenschappelijk wereldbeeld, waar de breinreductionisten van uitgaan, heb je niks als het gaat om het bestaan van het 'zelf'. Dit wereldbeeld vat 'echt bestaan' op als waarneembare zaken en natuurwetten. Maar als we het over onszelf hebben, dan hebben we het juist over onze ervaringen en gevoelens in ons alledaagse leven, over het manifeste wereldbeeld dus. En in dat manifeste wereldbeeld bestaat ons zelf echt. Dat zo'n leugendetectortest een foute uitslag kan geven ondersteunt deze opvatting. Kennelijk meet die test een of andere verandering in Michaels lichaam, maar in dit geval betekent die verandering niet dat Michael liegt. Er wordt klakkeloos van het wetenschappelijke wereldbeeld uitgegaan en het manifeste wereldbeeld wordt onterecht genegeerd 2

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg dat Michael zijn negatieve vrijheid verloren heeft omdat er sprake is van externe dwang: hij mag niets meer.

voorbeeld van een goed antwoord:

Negatieve vrijheid houdt de afwezigheid van externe dwang in. Michael mag van zijn advocaat geen uitgaven meer doen en nergens meer alleen heen. Zelfs als hij een hamburger wil kopen moet hij vragen of dat mag. Er is in Michaels leven inmiddels sprake van externe dwang, dus heeft hij zijn negatieve vrijheid verloren.

Opmerking

Aan een uitleg dat Michael zijn positieve vrijheid is verloren, kan geen scorepunt worden toegekend.

5 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat Michael een van zijn praktische identiteiten verliest: hij kan niet meer handelen vanuit een beschrijving van zichzelf waaruit blijkt wat hij waardevol vindt (zijn beroep) 1
- een uitleg dat Korsgaard de waarde van authenticiteit benadrukt: praktische identiteiten zijn contingent, het gaat eerder om het vermogen onszelf af te vragen wie we willen zijn / ons kritisch tot onszelf te verhouden 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Met het begrip ‘praktische identiteit’ bedoelt Korsgaard een beschrijving van jezelf waaruit blijkt wat je waardevol vindt en van waaruit je handelt. Michaels beroep van communicatieadviseur is belangrijk voor hem, maar door de gestolen identiteit kan hij niet meer handelen vanuit het belang dat dit beroep voor hem heeft. Hij verliest dus (tijdelijk) deze praktische identiteit 1
- Praktische identiteiten kunnen veranderen. Zo kun je van beroep willen veranderen of van geloof, omdat wat jij belangrijk vindt verandert. Volgens Korsgaard is het dan ook niet belangrijk welke specifieke praktische identiteit je hebt en benadrukt ze eerder de waarde van je authenticiteit. Volgens haar gaat het erom dat alle mensen zich de vraag kunnen stellen wie ze willen zijn en vanuit welke redenen zij willen handelen. De waarde van authenticiteit gaat er dus niet zozeer om wát je praktische identiteit is, maar dat je het vermogen hebt om je af te vragen welke praktische identiteit je kiest 1

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een weergave van het onderscheid tussen numerieke en kwalitatieve identiteit: numerieke identiteit gaat over hoe we door de tijd heen dezelfde blijven ondanks veranderingen, terwijl kwalitatieve identiteit gaat over het hebben van dezelfde eigenschappen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een argumentatie met het onderscheid tussen kwalitatieve en numerieke identiteit of de virtuele kloon uit tekst 3 dezelfde is als Michael 	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Numerieke identiteit gaat over hoe we door de tijd heen dezelfde blijven ondanks veranderingen. Bij kwalitatieve identiteit gaat het over eigenschappen die hetzelfde zijn 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Ik vind dat de virtuele kloon die de hacker bedoelt dezelfde is als Michael zelf. Niet in numerieke zin, want die kloon is natuurlijk niet wie Michael oorspronkelijk was. Maar ik ben ook niet meer de baby die ik vroeger was, terwijl sommige eigenschappen van mij nu wel overeenkomen met die van mijn jongere zelf of met mijn virtuele identiteit op internet. De hacker in tekst 3 zegt dat onze identiteit voor het overgrote deel een set kopieerbare gegevens is. De digitaal gekopieerde set gegevens komt dus overeen met eigenschappen van of informatie over Michael zelf. In die zin is de virtuele kloon van Michael voor het grootste gedeelte kwalitatief identiek met Michael zelf 	1
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> • Ik vind dat de virtuele kloon die de hacker bedoelt niet dezelfde is als Michael zelf. Je zou kunnen zeggen dat bepaalde eigenschappen van Michael en de gekopieerde set gegevens van de virtuele kloon kwalitatief identiek zijn, maar die gekopieerde set gegevens zegt niks over wie Michael oorspronkelijk was. Een gekopieerde set gegevens kan per definitie niet dezelfde zijn in tijd en plaats als Michael, van wie de set gegevens wordt gekopieerd. In numerieke zin is de virtuele kloon uit tekst 3 dus niet dezelfde als Michael 	1
7	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg van het onderscheid tussen internet als instrument en internet als iets dat constitutief is voor wie wij zijn: internet als hulpmiddel versus internet als intrinsiek onderdeel van wie we zijn 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een argumentatie met dit onderscheid of het gegeven van een online gestolen identiteit een bedreiging vormt voor persoonlijke identiteit in het offline leven 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- Als je internet opvat als instrument, dan ga je ervan uit dat het een hulpmiddel is om bepaalde doelen te bereiken, bijvoorbeeld het verzamelen van informatie, een communicatiemiddel of om anderen te bestelen. Als je internet opvat als iets dat constitutief is voor wie wij zijn dan ga je ervan uit dat internet intrinsiek verbonden is met onze persoonlijke identiteit, bijvoorbeeld omdat internet een onderdeel is van bepaalde cognitieve processen zoals ons geheugen 1
- Ik vind een online gestolen identiteit op zich geen bedreiging vormen voor je eigen identiteit in het offline leven. Ik zie techniek en dus ook internet als een hulpmiddel met een instrumentele waarde voor de mens om bijvoorbeeld aanzien en geluk te vergaren. Natuurlijk kan de instrumentele waarde van internet zich ook tegen ons keren. Dat geldt voor alle hulpmiddelen: met een pen kunnen we handige boodschappenlijstjes maken, maar ook beledigende teksten schrijven. Hoewel we internet veel gebruiken zie ik niet hoe het een constitutieve waarde heeft voor onze persoonlijke identiteit in het offline leven. Mijn identiteit verandert niet door internet, en Michaels identiteit uiteindelijk ook niet. Hij heeft er last van en voelt zich beperkt en onbegrepen, maar dat is nog geen identiteitsverandering. Zijn persoonlijke identiteit is niet afhankelijk van internet 1

of

- Ik vind een online gestolen identiteit een bedreiging voor persoonlijke identiteit in het echte leven. Het verhaal in 'Cel' laat duidelijk zien dat Michael alles kwijtraakt, tot zijn autonomie aan toe, en dat alleen maar door de mogelijkheden van internet. Het verhaal laat dus duidelijk zien dat internet niet alleen maar een instrument is waarmee we informatie kunnen verzamelen of iets anders nuttigs kunnen uitvoeren. Het verhaal van Michael laat zien dat internet wel degelijk ook bepalend is voor onze persoonlijke identiteit in het offline leven: internet is intrinsiek verbonden met wie wij zijn, namelijk met onze mogelijkheden om ons leven te leiden en te doen en laten wat we willen. Juist dat kan Michael niet meer omdat zijn online identiteit is gestolen 1